

Oponentura diplomové práce: Nový kampus středoevropské univerzity – konverze bývalých pražských jatek

Jako oponent konstatuji, že zadání specifikované v úvodu diplomové práce považuji za naplněné. Zadání považuji za středně až vysoce obtížné, zejména vzhledem k rozsahu řešení od strategické rozvahy po konkrétní architektonický návrh.

Diplomantka ve své práci hledá nejvhodnější způsob revitalizace Pražské tržnice. Identifikuje základní charakteristiku a ducha areálu a volí konverzi na univerzitní kampus středoevropské univerzity. Ztotožňuje se s tvrzením, že základní charakteristikou je původní organizační řešení, totiž síť vnitřních vazeb, která umožnila bezkolizní a plynulou návaznost jednotlivých provozů jatek. Síť těchto vnitřních vazeb se z areálu zejména v posledních letech postupně vytratila. Myšlenka umístit do areálu univerzitní kampus - akademické město ve městě je tedy vhodnou interpretací původní esence areálu.

Volbu univerzity postavené na principech otevřené demokratické společnosti, svobodného vzdělávání a kritického myšlení pak můžeme chápat třeba jako určitou snahu o vybalancování příkoří, která se tu v minulosti odehrávala na zvířatech a snahu o rehabilitaci architektonické figury, která k takovému účelu vznikla.

Na několika místech diplomního projektu narážím na tvrzení, že “jedním z hlavních problémů je absence identity”. Podle mého názoru areál identitu má, respektive má identity dvě, jakkoliv je s nimi složité dále pracovat. Pominu-li vtělenou identitu jatek, která je návrhem velmi dobře rehabilitována, vnímám silně etapu vývoje, kdy ústřední jatka nahradila pražská tržnice. Tehdy se tu vyvinul trochu vlastní živelný deregulovaný svět, svébytný sociální celek, který přestože vygeneroval řadu problematických jevů, saturel potřeby nejrůznějších skupin obyvatel a stal se útočištěm pro neformální kulturní provozy. Taková neformální místa, která jinak známe spíše z největších světových metropolí a aglomerací, lze vnímat jako určitou hodnotu - sílu komunity projevit se a ovlivnit fyzický prostor města. Pomímám fakt, že se tak stalo za okolností, kdy tržnice byla spravována (a zanedbávána) jedním soukromým správcem na základě diskutabilních smluv. Ochrana výše zmíněných hodnot v prostředí, kde je mantrou přímočará vidina “rozvoje za každou cenu”, je složitá. Vede k nepřiměřeně náročným investicím a intenzivní, nenávratné gentifikaci. Některé křehké jevy z místa vymizí a již vymizely, když se stalo středem pozornosti. Bylo by užitečné, aby alespoň v akademickém prostředí bylo tomuto fenoménu věnováno více pozornosti. Abych byl konkrétní, v této konkrétní diplomové práci mohu postrádat např. reminiscenci na tuto historickou etapu, uličku, kde se život může odehrávat svobodně a není svázán - programem - regulací - rastrem - mřížkou.

Na práci nicméně kladně hodnotím myšlenku vytvořit v areálu tržnice univerzitní kampus, který není monofunkčně izolován od všech dalších funkcí města. Zároveň je plánováno zachování všech kulturních subjektů a aktivit, které jsou v areálu provozovány. Smíšené městské prostředí plné dalších vjemů z neakademického prostředí stimuluje studenty i vzdělávací program a také vytváří živý veřejný prostor i ve večerních hodinách a o víkendech. Zde lituji pouze toho, že v návrhu diplomové práce areál nenabízí žádné bydlení, ani studentské.

Na práci oceňuji, že veškerý návrh nových budov v areálu je přes rozsáhlou funkční transformaci omezen na jednu dostavbu centrálního objektu. Veškeré další provozy jsou vměstnány do existujících objektů. To svědčí o střídavém účelném a efektivním přístupu k dosažení vytýčeného cíle.

Odstraněny jsou pouze stavby a části staveb z pozdějších etap vývoje. Dochází tak k obnově a rehabilitaci původní kompozice. Tento koncept hodnotím pozitivně. Jako nevyužitý potenciál vnímám, že v rámci tohoto přístupu nejsou hmotově obnoveny některé původní zaniklé stavby, například objekt č. 35, který dotvářel symetrii na hlavním vstupu od nábřeží.

Za velmi důležitý považuji postoj diplomantky k oplocení areálu. Obvodová zeď je nedílnou součástí areálu, vymezuje jej, vytváří uchopitelná prostranství a ochraňuje jeho specifický charakter. Z tohoto pohledu oceňuji zachování oplocení podél ulic, které sousedí s další zástavbou a odstranění oplocení na straně k nábřeží. Vyšší míra prostupnosti a otevřenosti k řece je jednoznačně přidanou hodnotou, pomínou-li fakt, že je v současném režimu možnost areál uzavřít chápána jako praktická výhoda.

Zajímavou myšlenkou je propojení budov kampusu pomocí nových podzemních průchodů, odkaz na návaznost procesů a provozů původních jatek. Podzemní propojení vytvoří možnost přecházet mezi budovami suchou nohou. Na druhé straně ale oslabí veřejný prostor, kde bude méně lidí. V tomto bodě je myšlenka "obnovené sítě vnitřních vazeb" v rozporu se základním předpokladem vytvořit univerzitou smíšené a živé městské prostředí. Vystává také otázka, zda jsou některé nově hloubené sklepy a průchody realizovatelné za rozumných investičních nákladů.

Nakonec ve své oponentuře zmíním drobnou polemiku nad umístěním nově vkládané centrální budovy. Nová budova je jak z hlediska objemu, výšky i členění fasády objemný monument, kontrastující s malebnějším a drobnějším měřítkem areálu. Navržená konverze areálu se díky tomu stane zřetelným a sebevědomým zásahem, který bude dobře rozeznatelný pro mnoho budoucích generací. Co je možná až příliš sebevědomé, je posunutí této budovy vůči hlavní ose areálu. Do jedné z hlavních os areálu v průhledu tato budova vstupuje jako dominanta a závěrečný akcent. Druhou paralelní osu naopak urbanisticky narušuje a rozměšňuje. Vzhledem k tomu, že je v areálu poměrně velké množství veřejných prostranství různorodých tvarů a charakterů, další "náměstí", které vzniká tímto vyosením, považuji za nadbytečné. Jako akcent se mi toto řešení v důsledku jeví jako určitá nekonzistence s ohledem na zmiňovaný koncept očištění a rehabilitaci původní architektonické a urbanistické figury areálu. Akceptovatelným zdůvodněním je pak zlepšení orientace v jinak poměrně nepřehledném areálu.

Přes všechny kritické připomínky hodnotím tuto práci velmi kladně, vyzdvihuji grafickou úroveň a navrhuji hodnocení stupněm A, výborně.

V Praze dne 11.9.2020

